Ч. 124 (12.490). Львів, субота 7. червня 1930. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 27·50 „ Річно 55·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Варшавські блискавиці.

Львів, 6. червня 1930.

На варшавському, все захмареному останніми часами, політичному горизонті замиготіли блискавиці. В природі діється так, що по блискавицях приходять громи. Дехто надіється, що й за варшавськими політичними блискавицями арийдуть громи. Таким найгрізнішим громом малоб бути розвязання сойму і то в день 22. червня, тобто 30 днів по відложенні заповідженої та скликаної в травні, але навіть не отвореної тоді надзвичайної сесії сойму. Виходить, що тепер вона малаб бути отворена на те, щоби приняти до відома декрет про розвязання сойму. Цим разом буде скликана вже й сесія сенату на окреме домагання сенаторів. І вона булаб відкрита тільки на те, щоби приняти до відома декрет про розвязання сенату. Така перспектива перед польськими законодатними установами відкривається на підставі інформацій польської преси. Чи ті інформації тим разом правдиві — ніхто не заручить, бо такі вістки й пророцтва появлялись у цій пресі вже не раз. Були вони актуальними перед 22. травня ц. р., отже чомуж не малиб бути ще актуальнішими тепер, перед речинцем відложеної сесії?

Чим ближче до речинця сесії, тим важча політична атмосфера і тим більше несподіванок на горизонті у виді „блискавиць. Центральний орган санації „Ґазета Польска" цілком несподівано позволив собі спочутливо занятись особою маршала сойму Дашинського. Цей останній опублікував у відповідь „Слово до валетів". Це „Слово" заболіло санаторів і „Ґазета Польска" відповіла на відповідь, підкресливши, що коли вона користується у своїх статтях про марш. Дашинського шпадою полеміки то він уживає у цьому словесному поєдинку звичайної палки. На таку „відповідь" ще нема чергової відповіди, але вона мабуть буде. А це тим більше, що „Ґазеті Польскій" прийшов на поміч один з „асів" санації б. премієр Світальський, що оголосив свою відповідь на „Слово до валетів" Дашинського. Появилась вістка, що скоро впаде в цілу цю „полеміку" ще й надзвичайна бомба, а саме нова енунціяція марш. Пілсудського на „актуальні теми", то значить злободневно політичні, про сойм, послів, направу конституції і т. п. Все описане стоїть у тісному звязку зі соймом і можнаб це вважати підготовкою до чогось у роді його розвязання.

Але є ще й на іншому боці варшавського політичного горизонту деякі знаки, що теж вказувалиб на підготовку до якоїсь політичної бурі. Нагло й несподівано вернув на становище міністра внутрішніх справ ґен. Славой-Складковський, цей самий, задля якого мусів провалитись уряд прем. Світальського та зробити місце урядові Бартеля. Санаційна преса твердить, що цей генерал уступив свого часу зі становища міністра внутрішніх справ не тому, що сойм ухвалив йому та цілому тодішньому урядові вотум недовіря, а тому, що він почував себе хорим. Отже від влади відійшов він тільки на переходовий час для відпочинку. „І коли він нині вертає на опущене ним не так давно становище — пише бебістичний „Дзеннік Львовскі" — то бачимо в тім слушне виконання засади: відповідна людина на відповідному місці. Опозиційна преса з певністю повитає ґен. Сл.-Складковського новими атаками своєї жовчової люти. Буде це свідчити тільки про все безсиля старих богів і фетишів, про цілу безнадійність її соймовладних апетитів". Виходилоб, що поява цього „відповідного чоловіка на відповідному місці" звязана мабуть тісно з переведенням майбутніх виборів. Ціла подія з поворотом ґен. Складк. пікантна ще й тим, що в польській пресі появились вістки про те, немов то ґен. Склад. став міністром внутр. справ безпосередньо по тім, як розбились переговори уряду з центролівом у справі співпраці на парл. терені за ціну уступлення з уряду міністрів Цара і Пристора. Виходилоб, що з якогось переходового почуття слабосиля уряд перейшов з місця на офензивне становище і такою номінацією задемонстрував опозиції свою силу.

Коли пригадати собі відомі і ще свіжо в памяти всіх записані виступлення з лав ББ та інтервю б. міністра скарбу Чеховича, в якім він розкрив слабість нинішнього режіму в Польщі саме на тому місці, на якому нинішній уряд намагається демонструвати свою силу, то прийдеться дуже усумнитись у неї, а повірити радше в позу. Але це цілковито не виключає удару того грому на варшавському горизонті, який мав би розторощити нинішній сойм.

По повороті ґен. Складковського до уряду опинився поза урядом п. Юзефський. Він вертає теж на давне своє становище волинського воєводи. Санаційна преса не має для нього слів похвали. „Вертає на своє старе становище — пише бебістичний „Дзеннік Львовскі — не з пустими руками, але з рескриптом президента Річипосполитої на скликання Собору Православної Церкви в Польщі". Отже в найважнішу заслугу уступившого міністра вчисляється заповідь Собору Православної Церкви, який має вийти на користь Польщі, але напевно нічим не заспокоїть церковно-національних потреб українського населення. Це вже видно з організації самого передсоборного зібрання. Санація покладає на п. Юзефського дуже богато надій. „Як найкращий у Польщі знавець національної політики — пише той-же „Дзеннік Львовскі" — вертає на Волинь — **щоби далі вести творчу працю державної асиміляції наших славянських меншостей. Працю, якої великим етапом буде Собор Православної Церкви"**. Тепер уже всім ясно, яким цілям має служити Собор, а таксамо не менше ясно, що має робити далі п. Юзефський на Волині. Як буде розвязаний сойм, то повторить ще раз роботу „державної асиміляції" волинського населення з виборів 1928 р. при нових виборах.

Шум довкола подорожі Мусолінія.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 28. травня 1930.

Двохтижнева подорож Мусолінія по північній Італії закінчилася „після короткої навал свят і голосних слів", „дуче" повернувся до Риму, до щоденної, мовчазної роботи.

Проте, я гадаю, він може бути задоволеним. Ніколи ще увага цілого світу не була так зосередкована на Італії та її провідинку, як саме в ці дні. Мусоліні дійсно підніс „температуру нації" на досить високий ступінь. Нпр. один мій знайомий, що не належить до симпатиків фашизму (хоча ретельно і цілком льояльно працює над осягненням націон. цілей, вказаних фашизмом), говорив мені з приводу того войовничого настрою, що запанував в Італії: — Що поробиш! Він (себто Мусоліні) має цілковиту рацію, і колиб прийшлося воювати з Францією, то і я перший пішов би..."

— Отже війна з Францією була би популярна?

— Дуже популярна!

Я і сам це знав, як з цілої італійської преси, так і з розмов з ріжними представниками фашизму. Але мені саме було цікаво почути думку антифашиста, пересякненого давніми ідеольогіями соціял-демократичних доктрин. Нема сумніву, ціла Італія, бодай щодо Франції, зовсім однодушна. Я не мав можливости їхати слідами Мусолінія особисто, зате міг знайомитися з кожним його виступом не лише з часописів, що завжди підозрілі в країнах з диктаторським режімом, але особливо з кінематографу, де в актуальних фільмах ви могли бачити і чути галас юрби, її ентузіязм, її дійсно високо піднесену температуру.

Ніколи ще мабуть в Італії всі серця не билися більше в „унісон", і ніколи мабуть ще не розсівано стільки поголосок найріжноманітнішого характеру, але майже всі — одного і того самого походження. Більшість з них била по найбільше болючому і вразливому місці — по економіці: знак дало французьке „Тан", проголосивши, що „дуче" своїми промовами прикриває порожнечу державної кишені, щоби відтягнути увагу від внутрішнього фронту до зовнішнього. Підозріння кинено дуже зручно, і то тим більше, що перед очима всіх постійно подібна практика російського більшовизму. Отже, хто тільки мав охоту, всі чеплялися тої поголоски і почали на її тему всіляко фантазувати. Дійшло навіть до того, що в парляменті міністр фінансів Москоні мусів спростовувати, наче би Італія, шукаючи за ґрішми, продає американцям монополь на тютюн. „Подібні проєкти не тільки ніколи не являлися перед нами, — казав Москоні, — але вони видаються мені, як і всім вам, просто смішними".

Римський часопис „Пополо ді Рома" присвячує спеціяльну передову статтю для вияснення всієї брехливости тієї кампанії, що її провадить проти Італії французька преса: „Просимо нам вказати, який народ находиться у кращому економічному положенні від нашого. Певно, що ми ніяк не можемо заздрити наприклад англійцям, де економічна кріза викликає навіть крізу кабінету, ані французам, у котрих чимало ділянок промисловости стоїть ще гірше від наших... Щодо банкроцтв, які нібн то в нас страшно зросли, то саміж французькі статистики подають нам, що тоді, коли в Італії банкроцтва зросли на 4.57 проц., у Франції вони зросли на 6.14 проц., — і то не зважаючи на факт, що французька судова процедура далеко обережніша у виявлюванні банкроцтв, ніж наша... Чи треба вказувати також на постійний зріст у Франції кількости паперових грошей, і відповідний зріст дорожнечі, що за останні два місяці піднеслася на 67 пунктів, так, що коли порівняти Італію і Францію, то тоді, коли в Італії ціни, після промови Мусолінія знизилися на 300 пунктів, у Франції вони піднеслися на 220".

Друга тема — це протиставлення фашизму й Італії. Були поголоски, що для забезпечення успіху подожі Мусолінія, у відповідних місцевостях був проголошуваний стан облоги, були переведені масові арешти і т. д. Говорено напр., що в одному Міляні відбулося 2800 арештів, війська нібн то обсадили всі публичні будинки, а чужинці масово і поспішно повиїздили. Ці всі сензації вийшли з французької аґенції „Радіо". Італійська офіційна аґенція „Стефані" була примушена виступити з відповідним спростуванням, зазначивши, що арешти дійсно були переведені з огляду на те, що в Міляні живе сила явного злочинного і анархістичного елементу, а про те ці арешти в цілій мілянській провінції, яка нараховує до 2 міліонів населення, обмежуються до числа 129, а не 2800. Особистож Мусоліні вважав за доцільне звернутися в одній зі своїх чергових промов до всіх закордонних кореспондентів, присутніх у Міляні, щоби вони засвідчили перед цілим світом, яка направду атмосфера панує в тому місті. У відповідь на цей заклик, Томас Морган, представник „Юнайтед Пресс оф Амеріка" заявив: „Я в мойому житті бачив чимало грандіозних народніх маніфестацій. Я бачив у Ню-Йорку, що нараховує 7 міліонів населення, величезні юрби народу, які збиралися привитати нововибраного президента; я бачив море людей, що заливало вулиці для витання Вільсона і Рузевельта; але ніяка з них не дорівнює тій, яку Мілян дав Мусолінієві. Як я і зазначив у моїх телеграмах, тут маємо до діла справді з одною з найбільш подиву гідних подій наших часів".

Третя тема — війна і військові італійські приготування, при чім зокрема говорено вже про висадку італійських військ до Альбанії. Але і ця поголоска не більше правдива від інших. Італія, — кажуть — воювати не збирається. Але фашистівський уряд — і то недалеко перед роковинами світової війни — не міг оминути нагоди нагадати своїм бувшим союзникам про ті жертви, які для них — саме для Франції — понесла Італія. (Мусо-

...ліні в міланській промові, поминаючи чисто матеріяльні втрати, точно визначив ці жертви в людях 652 тисяч забитих, 400.000 інвалідів, міліон ранених — всі „автентичної італійської раси". Саме в день пятнацятих роковин вступу Італії до світової війни, Мусоліні вважав за потрібне зазначити, що Італія ще досі святкує цей день, — але не для „відновлення давніх ворожих почувань, тим більше, що з вчорашніми своїми ворогами вона ділковито і льояльно помирилася, — більше того, навязала з деким з них щиру приязнь..." „Але Італія, мовляв, згадує роковини війни тому, що з того дня починається італійська революція, у котрій італійський народ перестає бути глядачем, щоби зробитися нарешті головною дієвою особою на полі історії..."

Евг. Онацький.

Ґр. Бетлен іде у Льондон.

(АТЕ). Граф Бетлен на запрошення англійського уряду іде у Льондон на кілька днів. Мадярський премієр подякує Англії за піддержку Мадярщини на париській конференції в справі сх. відшкодувань. „Мадяр Гірлап" пише, що метою візити є здобути позичку й обговорити ріжні господарські справи. Зачувати, що гр. Бетлен запросить льорда Ротеміра до Будапешту.

Зміни в більшовицьких дипл. представництвах.

(АТЕ). „Тасс" повідомляє, що торговельного представника СРСР у Швеції Баґатіна усунули з його становища. На його місце іменували дотеперішнього комісаря освіти Ґрузії Канделакі. Це дальша часть задуманих на широку скалю змін у більшовицьких дипл. установах.

Сарана на Мадярщині.

(АТЕ). Південну Мадярщину навістила сарана, що передістається зі Семигороду. Найбільше потерпіли околиці на південь від Сеґедину. Влада зробила заходи для поборювання сарани. Сарана, що появилася в Мадярщині, не є єгипетська, це звичайна европейська порода.

Наради IV. конференції преси брит. імперії.

(АТЕ). У Льондоні почалися наради четвертої конференції преси британської імперії. Мекдональд в інавґураційній промові назвав пресу одним із найважніших узлів, що звязують імперію. Завданням преси є лучити первень індивідуалізму з первнем кооперації. Щодо Індії, то цей рік принесе епохальні рішення, які позволять погодити нац. незалежність індійців із обовязками, які випливають із приналежности до імперії. Державний секретар для справ Індії Веджвуд Бен торкаючися кампанії непослуху ствердив, що значна більшість населення Індії не бере ніякої участи в тому русі. Першим обовязком англійської влади є вдержати порядок і запевнити пошанівок обовязуючих законів. Не передрішаючи справи устрою, який одержить Індія у наслідку анґ.-індійської конференції, зв. популярно конференцією „круглого стола", було би великим злочином, колиб анґлійці полишили по собі в спадщині в Індії хаос і неспокій. Долі світової британської імперії не вільно рішати шляхом насилля.

Видалення ґен. секратеря фашистівської орґанізації.

(АТЕ). Тардіє, як міністр внутр. справ, приказав, щоби Степан Нотарі, ґенеральний секретар фашистівської орґанізації в Ніцеї, покинув кордони Франції. Нотарі з нагоди заручин італійського наслідника престолу зорґанізував і вислав у Рим гурток ніцейських дівчат для участи, що символізував італійські провінції. Демонстрація ця спричинила протести ніцейців.

Авто з пасажирами впало в канал.

(АТЕ). Біля місц. Франекер у Голяндії впало в канал авто, бо не запримітило перестеріґаючих сиґналів. В авті було 13 подорожніх. Двох із них утонуло, кількох було ранених.

З церковного життя на Волині.

В травні цього року вмер в Кремянці протоєрей Ф. Подлявський, парох міської парохії на Туниках і член Волинської Духовної Консисторії. Членство в Консисторії разом з міською парохією дає вигідне матеріяльне положення, а ще більше почесне. Не диво, що на такого роду посаду кандидатів не забракне. Але на місце прот. Подлявського, як твердять на підставі даних з Митрополитальної Консисторії, вплинуло аж... 146 прохань від волинського духовенства. Отже маємо діло з безперечним рекордом і не тільки в розмірах релігійного життя на Волині чи в Польщі, а навіть напевне у цілій Европі.

Старожили в кожному разі не пригадують, щоби колись на членство в Консисторії або на якусь парохію зголошувалось так багато охочих.Цей рекорд є виразником досить сумного факту: він свідчить про дуже слабі морально-духовні звязки духовенства з народом. Опустити парохію, проміняти на іншу, в звичайних умовах для пароха мусілоб бути річю тяжкою, на котру він може рішитися тільки в надзвичайних умовах. А в даному разі 146 парохів, котрі очевидно належать до кращого духовенства на Волині, до більш старших віком і значить більш привязаних до своїх парохій, виявляють бажання їх опустити. Чи це не значить, що для них життя зі своїми парохіянами є тяжким, що вони провадять його лише в силу тяжкої необхідности і з охотою проміняли б на інше, аби тільки воно було для них вигіднішим.

Так воно є і це не диво. Москвофільський настрій духовенства одірвав його від народу, духовно роз'єднав з ним і послужив джерелом до взаємного незадоволення...

Одначе духовна влада заплющила очі, не розуміє або робить вигляд, що не помічає смутного стану річей і невпинно та незмінно провадить свою лінію-політику піддержки москвофільства та обсаджування москвофілами церковних посад. Українські кола були певні, що по смерти прот. Подлявського його місце займе українець і таким чином принаймні одного українця буде введено до Консисторії.

Рішуча піддержка митрополита Дениса Українською Парляментарною Репрезентацією припинення всяких гострих виступів проти москвофільствуючого духовенства, замирення д-ра Річинського з митрополитом і надзвичайно поважне положення православно-церковної справи — все це давало підстави сподіватися, що витворюється контакт між Митрополією й українським громадянством; а зовнішнім виявленням цього контакту буде покликання українців у склад Єпархіяльного Управління. Тимчасом, наперекір натуральним припущенням, з усіх 146 кандидатів Митрополія вибрала... прот. Боришкевича, пароха Володимирської Катед-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Правопис і літературна мова.

IV. Зайва схолястика.

Зійде як вода з гуски.

Для орієнтації серед правил харківського „Українського правопису" треба спершу залишити на боці всі елементарні правила, які повинна була їх читачеві дати початкова граматика. Сюди входить увесь розділ „Закінчення відмінюваних слів". Є, правда, між ними складні питання літературної мови, але вони не мають безпосереднього звязку з правописом. З менту, коли дитина або чужинець вивчить, що кажемо „школяра", але „токаря" — єдиний сумнів щодо їхнього правопису може бути наївне питання (нині в Галичині зовсім можливе!), чи слово „токаря" не треба писати з апострофом (токар'я), коли треба писати „пір'я"?

З менту, коли вивчимо з граматики, що множина від „повість" є „повісті", напишемо на кінці цього слова напевно „і", а не „и". Те саме торкається й інших змін у відміні і ріжниць між твердими й мягкими прикметниками, на які нема іншого правила, крім вуха.

У всій книжечці „Правил" є що-найменше третина зовсім зайвих формул для українців з мінімальною літературною підготовкою.

Зайвим є для нас:

1. Майже весь відділ про правопис наростків (46 параграфів!), з якого ніхто не навчиться грамотно писати, коли раніше вже не вивчив правильної вимови. Зате ті, що знають літературну мову, матимуть поважні сумніви при правилах, що пробують зясувати ріжниці між наростками на **-ова** і на **-ува**(юва): напр. будування — будовання.

2. Зайвим є для нас правило про ріжниці між приростками **„пре"** і **„при"** та **„прі"**: між „прегарний" і „придуркуватий", між „прізвище" і „приязнь".

3. Зайвим, що ненаголошене **„о"** часто наближається у вимові до „у", але треба писати за етимольоґією слова: напр. тобі, мою, чоловік (а не тубі, мую, чулувік!).

4. Зайвим, що „ненаголошене **е** в українській мові звичайно вимовляється невиразно, дуже наближаючись до **и**, як також і навпаки, і таким чином ці звуки змішуються, але писати треба за етимологією слова, напр. великий, учитель, — тримати, синенький..." (а не **ви**ликий, учит**и**ль, тремати!...).

5. Зайвим є 9 практичних вказівок про закон чергування голосних*) „о" — „і" і „е"; — ніхто з тих, хто володіє звичайною буденною українською мовою, не потрібує ставити собі питання, чи від „сніп" буде „снопа", від „біль"— „болю" і чи тому пишемо „вільний", бо це походить від „воля"!

6. Зайвим є стількиж інших правил про випадки, коли „о" й „е" не переходять в „і": коли маємо „і" з старого „о" й „е" в закритому складі..." то-що; — ніхто з тих, хто має нормальне вухо і чує рідну мову, не має сумнівів, чому пишеться „сон", „пісок", „сніжок", „овець", „горох", „дзвінок" і тисячі інших зовсім буденних рідних слів, щодо яких просто не уявляємо собі, як можна би писати їх інакше.

7. Зайві всі ці §-и, коли пишемо „в", бо всі вони покриваються з одним простим:

мягкий знак пишемо там, де чуємо його у вимові слів, отже:
кінь, редька, письмо, сьомий,
селянський, стрілецький. рученька,
ґольтіпака,
кільце,
невільник,
пісень,
хлопець,
не сердься, спить, беруть... приклади, з яких харківський правопис творить аж 8 окремих груп!

8. Зайвими є для нас ріжні правила, коли знак „ь" не пишеться, напр.

голуб, кров, ніж, піч, берешся, — себто „ніколи після губних (**б, в, м, п, ф**) та шелесних (**ж, ч, ш, щ, дж**)...

після „р" в кінці складу: звір, писар, Харків...;

горілчаний, Наталчин (бо кажемо горілка, не горілька і Наталка, а не Наталька)...

А скільки є ще там таких формул і розяснень звичайних форм мови, які з менту, коли силкуємось звести їх до правописних правил, стають звичайною тавтольоґією?!...

Граматики, що шукають формул, інколи починають із такої заяви, яку читаємо на вступі розділу про „Чергування й зміни голосних":

„Не знаючи добре живої мови або маючи сумнів до окремого слова, тільки з словника можна довідатись, о(е) чи і треба вживати в якомусь слові чи формі слова".

Читаєш, немов би із статті якогось провінціяльника, що ніколи не вчився чужинної мови! Хто не знає добре живої мови, той взагалі не може писати. А коли пише, не знаючи її, тоді не можна відсилати його до граматик чи словників, так само як не можна відсилати до книжки „Про теорію співу" людину, що не має слуху і не знає нот.

Колиж хто б'ється з сумнівами, який буде 2-ий відмінок від „сніп", „сік", „камінь", „папір" або „осінь", то він швидше візьме в руки граматику до народніх шкіл, ніж словник. Словник — книжка для тих, що володіють літературною мовою. Не можна до словника відсилати тих, що навіть не знають, як з ним поводитись.

Зрештою надія на словник, складений на підставі таких правил, скінчиться тим самим, що надія на одноцільний правопис, складений методою політичних мітінґів, де при голосуванні піднесені руки розумного і дурня мають однакову силу.

*„Самозвуки" звались якийсь час „голосівками", а „співзвуки" — „шелестівками"; тепер офіціяльно на Вел. Україні прийняли терміни „голосні" — „приголосні".

ральної церкви. Вибір дуже знаменний! Пан-отець Боришкевич — цей „воїн Володимирського Собору", як влучно прозвав його митрополитальний офіціоз „Воскресное Чтеніе", здобув собі сумну популярність серед населення і довіря з боку духовної влади своєю безоглядною і засліпленою боротьбою з українцями м. Володимира: він переконав митрополита Дениса в необхідности скасувати роспорядження про українську відправу-богослуження у Володимирському Соборі, запропонував митрополитові та переконав його в необхідности наложити на д-ра Річинського, свого парохіянина, анатему, та він-же, Боришкевич, причинився до заборони свящ. І. Губи, пароха української парохії в Ковлі, у священослуженні і до судового над ним слідства, котре довго тягнулося, але за браком доказів припинилося.

Як „хитрий малорос" прот. Боришкевич зумів покласти для себе ще глибші підвалини для довіря та прихильности з боку духовної влади, граючи на її чулих та інтимних струнах. Він помітив, як хоробливо реагує вона на всі чутки, що під неї підкопуються, її намагаються усунути або принаймні обмежити. Тому на всіх нарадах він виступав рішучим прихильником епископського „повновластя" та противником „соборноправности". Як такого, його заанґажовано до участи в делеґації, що в березні цього року їздила до Варшави боронити перед світською владою право митрополита Дениса на Волинську Епископську катедру, доказуючи владі, що православна волинська людність не бажає мати окремого епископа, а лише митрополита Дениса.

Російська газета „За Свободу" свого часу вмістила кілька авторитетних заяв про самоправні виступи цієї делеґації. До річи тут буде зазначити, що остання відбулася з ініціятиви самої духовної влади, а її персональний склад, завдання і речинець виїзду були вирішені на спеціяльній нараді 27. лютого ц. р. в епископа кремінецького Симона... Отже призначення прот. Боришкевича на члена Дух. Консисторії є і нагородою за його відповідну працю і доказом, що Митрополія не думає міняти своєї церковної політики, не вважаючи на згоду з українськими церковними діячами, і що, боячись за своє положення на Волині, старається обсадити відповідальні посади своїми прихильниками.

Одночасно духовна влада у звязку з призначенням прот. Боришкевича перевела теж одну характерну зміну. Покійний прот. Поляявський завідував в Консисторії бракорозводними справами („бракорозводним столом"). Треба було чекати, що натурально ціж справи обійме і новий член Консисторії. Тим часом бракорозводні справи передано прот. Н. Данилевичові, що до цього часу завідував адміністративним столом, т. є. справами призначення на церковно-епархіяльні посади, перенесення і нагород, а для прот. Боришкевича визначено саме справи адміністративні. Льогічна сторона цього внутрішнього пересунення в Консисторії стане ясною, коли звернути увагу, що прот. Данилевич, хоч не належить до симпатиків українського руху, але все був проти боротьби з парохіянами, стояв за задоволення їхніх домагань і в цьому сенсі виступав до вищої духовної влади з відповідними внесками, на велике незадоволення інших членів Консисторії, як і самої влади, котра в більшій части з його внесками не погоджувалася.

Призначення прот. Боришкевича до Консисторії усуває і те незначне спочуття, що його українська паства мала в особі прот. Н. Данилевича, а для священиків-українців обіцяє більш-певну „опіку".

То є крок у боротьбі з українським народним духом. Крок малий, але характерний.

В. Страйченко.

В безконечній черзі...

СПРАВА БОМБОВИХ ЗАМАХІВ ПЕРЕД СУДОМ.

Дня 5. ц. м. переслухано лікарів, що лікували Штрайтівну і знавців вибухових матеріялів та зброї.

Д-р Гойнацький заприсяжений лікар зізнає: Наслідком вибуху бомби в будинку „Східних Торгів" Штрайтівна була поранена й попечена в 23 місцях на цілому тілі, з чого 11 ран було тяжких, а навіть загрожували життю Штрайтівної. Штрайтівна на ціле життя залишиться „ошпецона", але вухо, на яке Штрайтівна не чує, може з часом дасться вилікувати.

У Штрайтівної стверджено запалення роговки ока, осмалення волосся, поранення чола, синці на цілому тілі, попарення ліктя, опухлі долоні, попарену лидку і стегно. Стан попареної цілий місяць був дуже критичний.

Прок. Ліпш.: Чим пояснити те, що панна Штрайтівна підчас вибуху не згинула?

Д-р Гойнацький: Тільки ласка Бога урятувала її від смерти; це сталось правдиве чудо.

Прок. Ліпш: Чи попарення і сліди ран на тілі панни Штрайтівної пошкодять їй в справах супружжа? Зменшать шанси вийти заміж?

Д-р Гойнацький: Зменшать, бо сліди ран і попарення можуть робити на чоловіка прикре вражіння, особливо на пляжі, підчас купання.

Після цього переслухано **Владислава Яну,** військового майстра піротехніки та хеміка д-ра **М. Вествалєвича** і знавця зброї **Сарторія.**

Перед їх зізнаннями на салю внесено зброю найдену при ревізії в обвинувачених, останки вибухового матеріялу, що не вибухли на „Східних Торгах" і в парку та на стації. Принесено також стару шаблюку, десь іще з армії У. Н. Р. і кілька примірників брошур про шпіонажу в Англії, Німеччині і Росії.

Знавець **Сарторі** виясния, яку зброю мали обвинувачені, при чому виявляється, що револьвери були здебільша системи „Ортґес".

Прок. Ліпш: Чи револьвери „Ортґес" можна купити в Польщі?

Сарторі: Ні, цих револьверів у Польщі не продається, але револьвери „Парабеля", які найдено при ревізії, можна купити в Польщі.

Переслухано також лікаря державної лічниці д-ра **Кохая Івана,** який дав Штрайтівній першу поміч і бандажував її.

Знавець вибухових матеріялів **Веставалєвич** стверджує, що колиб весь вибуховий матеріял на „Східних Торгах" був експльодував, то цілий дім був би вилетів у повітря і всі особи в домі булиб згинули. Але льонт був зле наставлений і вибухла тільки частина екразиту, а 765 грамів екразиту залишилось ненарушеним.

Знов справа побоїв.

Владислав Хімяк, поліційний аґент, зізнає про спосіб ведення слідства.

Предс. трибуналу: Чи обвинувачених били?

Свідок: Ні, не били?.

— Чи ви чули, щоби кого били?

— Не чув.

— Чи хто скаржився вам, що їх бють?

— Ні.

Обв. Наорлевич: Ви були присутні тоді, як мене били, але чи ви самі мене били, того не тямлю, бо я мав голову завязану коцом.

Свідок: Он кламе, кламе.

Обв. Вацик. Ви мене запровадили до окремої кімнати і на коридорі говорили: „Ну браце, ти старший хлоп, тебе шкода, але будеш битий!" Потім Білевич мене бив, а ви шарпали за волосся і тримали за голову і відтак сказали: „То ще не все, ще будеш битий".

Свідок: То неправда, він бреше. Алеж звідки?!

Обв. Крушельницький підтверджує, що свідок був присутній при побоях і намовляв його признатись до всього.

Далі вивязується довша перепалка між предсідником трибуналу і Крушельницьким, який вкінці доказує, що він зложив зізнання лише тому, що його били, і що свідок В. Хімяк був присутній підчас биття.

Д-р Л. Ганкевич: Чи вам сьогодні вперше закидають обвинувачені, що ви їх били, чи такі закиди були й перед тим?

Предс. трибуналу: Ухиляю це питання.

Трибунал після наради затверджує ухилене питання оборонця.

Обв. Кирилюк: Ви, пане Хімяк, бачили, як мене били.

Свідок: То не правда.

Агент Юзеф Ковальський.

Предс. трибуналу: Обвинувачені скаржаться, що ви їх переслухували в ночі?

Свідок: Я переслухував до 7. години.

Далі свідок доказує, що Кирилюк признався до всього добровільно, що до УВО втягнув його Терещук, Крушельницький мав промову і відобрав від нього присягу „на вірність українській республиці". Обвинуваченого не примушувано, не вживано репресій. Наорлевич зізнав, що 5 членів УВО мало напасти на комісаря Федунішина. Напад мав відбутись на площі св. Антонія. Свідок знов твердить, що обвинувачених ніхто не бив, що Лемішка до всього признався добровільно, переслухання відбувались вечором, не в ночі.

Ніхто не погрожував і не примушував, щоби говорити те саме в суді, що на поліції.

Обв. Кирилюк твердить, що його переслухувано біля 12 год. в ночі.

Прок. Ліпш: Чи Кирилюк подав на поліції текст присяги УВО?

Свідок: Ні.

Прок. Бо в акті обвинувачення говориться, що Кирилюк подав текст присяги: „Той, хто зрадить УВО, нехай згине" і т. д.

Д-р Ганкевич: Як довго ви переслухували обвинуваченого?

Свідок (довго мовчить.) Півтора години.

Д-р Ганкевич: Отже як ви сказали, що починали переслухання в 9 год. то очевидно кінчали пів до 11, так більше менше, як твердять обвинувачені.

Свідок (мовчить).

Д-р Шухевич: Чи при переслуханні Кирилюк плакав?

Свідок: Ні, не плакав.

Обв. Онишкевич: Цей пан свідок впровадив мене до темного покою, де було червоне світло, там мене били і він мочив мої ноги в мидниці.

Обв. Крушельницький: Цей свідок, то якраз той, що мене бив у вязниці.

Свідок: Це не правда.

Важні внески оборонців.

Д-р Л. Ганкевич ставить внесок, щоби дальших поліційних свідків переслухано в цих кімнатах, де було поліційне слідство, тому, що із зізнань свідків не пізнати, в якій кімнаті було слідство.

Д-р Шухевич ставить внесок, щоби обвинувачених переслухати в цих кімнатах, де їх били в поліційних арештах, де треба перевести льокальну візію і ствердити чи в поліції є приладдя для биття.

Прок. Ліпш спротивлюється цьому внескові, тому, що процес іде проти УВО, а не проти поліції.

Д-р Старосольський підтримує внески оборони й доказує, що для виявлення справедливости льокальна візія для переведення доказів про биття обвинувачених є конечна.

Д-р Шухевич намагається оборонити свій внесок, але прок. Ліпш переконує, що хочби обвинувачені вказали келію і лавки, де їх поліція била, то це ще не доказ, що їх зізнання не є фальшиві і що їх справді били. Льокальна візія в поліційних арештах у справі побоїв — це марна трата часу.

Після наради, **трибунал відкинув усі внески оборони в справі побиття обвинувачених на поліції.**

З життя „Союзу Українських Купців".

ІНФОРМАЦІЇ.

Заграничні заступства. „С. У. К." може дати своїм членам купцям або промисловцям заступства на ріжні фабричні заграничні вироби. Рефлектується на людей солідних, доброї слави, які можуть дати фабрикантам певні ґарантії. Членів С. У. К., які бажалиб переняти на себе пов. заступства, зволять негайно зголоситись до т-ва, (Львів, Підвалля 9), подаючи при цьому ближчі дані щодо своєї кредитоспосібности і в якій бранжі бажалиб працювати. Зазначується, що в тій справі відбудеться в Т-ві 15. червня анкета, на якій будуть подані ближчі інформації, які саме заступства можна покищо отримати.

Необачливим і несовісним інсерентам ***ОДНОДНІВКИ,*** виданої з нагоди останнього зїзду, який відбувся в грудні м. р. пригадується, що „Одноднівка" ще не заплачена тому, що деякі інсеренти до нині не заплатили за свої оголошення і прийдеться не лише на судовій дорозі стягати від них належитости, але й подати їх імена до прилюдного відома та вказати, що завдяки таким одиницям припиняється всяка народня робота.

Дощі і хмаролім.

(АТЕ). У долині Шевре у Франції була злива з буревієм, що заподіяв значні шкоди, більше ніж міліон фр. 36 домів у містечку Шевре почасти знищені. Дуже потерпіли сади та поля. Над Льондоном обірвалася хмара. Залізниці та тунелі в півн. части міста залиті водою. Рух поїздів здержали на кілька годин. Повінь здержала в дорозі поїзди, в яких були тисячі подорожних. М. і. стануло в дорозі 50 поїздів із робітниками, що вертали із підміських робіт.

ВІДГУКИ ДНЯ.

П. П.

Найбільший клопіт маю звичайно з тими фейлетонами, які пишу на загальне бажання когось стороннього. З чистим сумлінням можу собі признати, що маю досить вироблений інстинкт у тім напрямі і тому рідко коли попадаю в конфлікти з рірного роду прокураторами, цензорами й іншими володарями. Найліпшим доказом цього, що за шість літ моєї фейлетоністичної діяльности я ще ні разу не сидів у криміналі, не мав ні одного двобою і... ще досі не „перестав" писати фейлетонів.

Але нераз уже мало не впав в одну з тих трьох можливостей, а все через фейлетони „з намови".

— Слухайте, я вас прошу. Біґме, буде знаменито.

— Не хочу.

— Чому?

— Будуть кваси. По[illegible] інституції, партії.

— Ручу вам, що ні.

— Не хочу.

— Бо боїтеся. А потім [illegible]теся, чому так мало передплатників!... Ясна річ: газета нецікава... Я не знав, що так мало маєте цивільної відваги!

Тим останнім переконує мене і я пишу. Нехай не думає, що маю мало цивільної відваги.

А коли фейлетон наробить сподіваного шуму, фейлетоновий „юда" руки з радости затирає.

— Але знаменито! Але капітально! Тільки прошу вас дуже, не зрадьте мене...

Один з таких „умудрився" до того, що для замілення слідів ще й нарікав на мене перед ображеними.

— Як може „Діло" щось такого пускати!? Що за богато — то за богато! Уважаю, що така річ може дуже пошкодити.

А я?! Носився кілька днів зі своєю цивільною відвагою, а далі шпурнув нею, аж засвистіло. Від тепер буду писати тільки те, що мені самому подобається.

Але де там!...

За тиждень-два знову мене хтось підюджує.

— Біймеся Бога! Так далі бути не може. Напишіть що про те.

— Ні! Нехай собі хтось інший пише. Я маю діти, жінку й охоту до життя.

— Адже не думаєте, що вас хтось заб'є.

— Чому ні! В нас до своїх сто разів більший розгін. Цокнуть і по всім... А зрештою: чому не написати про те статті?!

— Навіть половини успіху не буде. В фейлетоні зовсім інакше виглядає.

— То нехай другий якийсь фейлетоніст пише.

— Що ви?! Хібаж є такий фейлетоніст, як ви?...

Признаюся: амбіція людська річ — возьме мене на таке. Напишу. А потім і один і другий і десятий:

— Ах, нащо це було рухати?

— Воно правда, але не все треба правду виявляти.

— Останніми часами у вас менше гумору, а більше злоби.

Я боронюся як можу.

— Це не мій помисл. Просто намовили мене люди і я написав.

— Помисл! Намовили! Але ви підписані.

Бували вже й такі випадки, що сам інспіратор ображувався, знайшовши між рядками і свою особу.

Я нераз уже постановляв собі свято не писати на чиєсь бажання, домагання, чи нуджения. Але кожний раз уступив перед намовою і все зле вийшов на цім. Ось уже зо два тижні ношу в кишені одну тему і не використовую її. Інспіратор готов стратити терпеливість і прийде сваритися. Але я собі постановив — ні і конець. Нехай собі каже, що я не маю цивільної відваги, нехай запевняє мене, що я найліпший фейлетоніст, нехай що хоче робить — не уступлю.

Хіба... що... уступлю!

Але тоді додаватиму при кожнім такім фейлетоні п. п. (під примусом). Нехай люди знають, що я тому не винен.

Галактіон Чіпка.

Перше засідання іменованої м. ради.

Інж. Бжозовський президентом.

Перше засідання іменованої ради міста Львова відбулося 5. червня. В год. 7.30 ком. Надольський повідомив про розпорядок воєвідства, що скликує нову міську раду. Після відчитання складу нової ради головство перенняв найстарший лідтами бувш. ректор Дзівінський. Потім заступники клюбів складали заяви. Санація протестувала проти складання заяв перед вибором президента. Голова не узглядинв протесту. В деклараціях поодинокі клюби протестували, що такі довгі літа позбавлювано місто повноправної репрезентації та домагалися якнайскоршого переведення виборів. Складали декларації по черзі від імени Вольного Зєдночення Радзецкого Влодзімірський, від нар.-демократії д-р Перацький, від клюбу ППС пос. Гавзнер, від жид.-нар. клюбу (сіоністів) д-р Шморак, який заявив, що його клюб разом із іншими поступовими ґрупами старатиметься, аби самоврядування м. Львова основувалося на демократичній репрезентації з 5-прикметникових виборів. Пос. Темницький в імени української соц.-демократії запротестував проти того, що при іменуванні членів тієї ради не взяли належно під увагу соц. та національної структури населення м. Львова, зате всі сили звернули лише на те, щоби штучно створити більшість і супрематію для урядової партії, яка є лише незначною меншістю в цьому місті. Опісля від імени радних українців промовляв сен. *Децикевич*. Він енунціював основні домагання українського населення на терені громади та заповів зголошення внесення в справі допущення української мови до нарад львівської міської ради. Дуже льояльно промовляв від імени санаційних жидів д-р Вассер а від імени „руських" говорив д-р Лисяк. („Слово Польське" повідомляє, що він говорив як представник: „русінуф-полякуф").

Опісля відбулися вибори президента міста. На 125 радних (5 радних оправдало свою неприсутність) *84 голосів* упало на інж. Івана Бжозовського, 27 карток віддано чистих, 12 голосів одержав ред. Щирек (ППС). Голова проголосив, що президентом вибраний інжинір Іван Голюх-Бжозовський (з Господарського Клюбу).

Вибраний президент у промові м. і. заявив, що застеріг собі в уряду, що лише під тою умовиною міг би згодитися правити містом, коли уряд дасть місту більшу підмогу. Висловив надію, що всі клюби схочуть співпрацювати з ним і ратушевої салі не вважатимуть тереном для полагоди політ. рахунків. Промову закінчив запевненням під адресою українців і жидів, що буде все безсторонно, річево та без упереджень трактувати всіх горожан, без уваги на те, якої вони національности чи віросповідання.

Опісля на внесення д-ра Домашевича ухвалили відложити вибір віцепрезидентів до найбл. середи, аби клюби могли порозумітися.

Справа скликання сенату.

Марш. Шиманський заявив журналістам, що домагання 1/3 части сенаторів у справі скликання надзв. сесії сенату переслав цив. канцелярії президента держави.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·50—8·89·00, канадійський долар 79 0—8·80·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·72·00—1·72·50, фунт штерлінґів 43·40·00—43·70·00, радянський червінець 11·00—12·00, німецька марка 2·12·82—2·12·88

Золото: 20 корон 36·20·00—36·60·00, 20 франків 34·25·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00 10 російських рублів 46·00·00—46·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·47·00—0·48·00 5 австрійських корон 2·50·00—2·60·00, австрійський фльорен 1·25·00—1·30·00, російський рубель 2·00·00—2·10·00, копійки за рубель 1·00·00—1·05·00

Збіжа.

Пшениця двірська 36·50—37·50, пшениця селянська 33·75—34·75, жито галицьке 15·25—16·25, ячмінь галицький броварняний —·00——·00, ячмінь на жливо 34·25—35·25, ячмінь пастівний 13·50—14·00, овес галицький 13·50—14·00, кукурудза румунська 21·25—22·25, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 45·00—55·00 фасоля колірова 30·00—35·00, фасоля краса 40·00—45·00 горох пів-Вікторія 23·75—25·75, горох пільний 21·25—22·25, бобик 21·00—22·00, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 25·75—26·75, сіно солодке краєве прасоване 6·00—7·00, солома прасована 4·50—5·00, гречка 21·25—22·25, льон 00·00—00·00, лубінь синій 00·00—00·00, ріпак 00·00—00·00, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 8·25—8·75, отруби пшеничні 10·25—10·75, крупи гречані 43·00—45·00 пшоно 00·00—60·00, крупи ячмінні 00·00—00·00, пенцак 00·00—00·00, просо краєве 00·00—00·00, макухи льняні 29·00—30·00, мак синій 150·00—160·00, мак сивий 110·00—120·00, конюшина червона 000·00—000·00

Квестіонар для старостів.

Ендецькі часописи повідомляють, що сойм уже не збереться на засідання та буде розвязаний. Розвязання сойму та сенату наступить уже 18. червня, себто в дні, в котрім згідно з домаганням сенаторів повинні би скликати надзв. сесію сенату. Інші твердять, що нові вибори відбудуться щойно на весну. Згадані часописи повідомляють, нібито старостам розіслано квестіонар із запитами 1) як населення відносилося би до розвязання сойму, 2) як відносилося би до нерозписання виборів.

Відгомін замаху в Ужгороді.

Пат повідомляє з Праги, що в звязку з рсь. замахом на архідіякона Шабова нар.-соц. посли в інтерпеляції до уряду питаються, що думає зробити, аби в Закарпатті не ширилася ірредента, головнож, щоби в сер. школах не могли поширюватися тенденції, які перед війною вдержувала штучно віденська влада, що у висліді могло би мати катастрофальні наслідки для Закарпаття.

НОВИНКИ

— **Концерт Івана Гецїва**, баритона, членаоснователя Т-ва „Бандурист", відбудеться 13. червня ц. р. у великій салі М. Лисенка. Подробиці в афішах. 2236

— **Зїзд б. ґміндівців** відбудеться у Львові в суботу, 7. ц. м., з такою програмою: В год. 10. рано поминальне богослуження в церкві св. Духа при вул. Коперника, яке відправить Преосв. о. д-р Бучко. Співатиме вісімка „Бандуриста". В год. 11. зачнеться в салі „Української Бесіди" зїзд, на якому виголосять реферати: інсп. В. Кабаровський, о. д-р М. Конрад і д-р Ів. Німчук. Крім того буде декламація уривку з твору „Мати-страдниця" М. Підгірянки, яку виголосить п. Н. Юрчинська і рецитація оповідання К. Гриневичевої „Параска Гоголь", яку виголосить студ. Борушенко. Після того відбудуться тов. сходини учасників зїзду в салях „Нар. Гостиниці". Участь у зїзді повинні взяти не тільки б. ґміндівці, але й широкі круги львівського українського громадянства. Тому, що досі ніхто не освітлив побуту нашого народу в менше чи більше жахливих місцях його виселення, а зїзд ґміндівців дає нагоду безпосередньо вглянути в ці сторінки недавнього українського минулого, слід надіятися, що і колишні таборити і львівське громадянство являться якнайчисленніше на зїзді, аби хоч на кілька хвилин перенестися думками в ті часи й переживання, що випали на долю наших виселенців і втікачів у Ґмінді в рр. 1914—1918.

— **Примхи погоди.** Заки денникар перепише інформації з метеорольоґічної стації і заки вони появляться в друку або будуть прочитані, природа вже має час змінити температуру, вигляд неба і напрямок вітрів. Так трапилось і з першими днями нашого довгожданого червня, що мав принести нам справжнє літо. Не тільки вечором, але навіть уранці не можна виходити без нагорток. Причина несподіваного холоду є в метелицях у Росії, звідки пішли студені вітри.

— **Град у Косівщині.** Градова туча, що перейшла в косівськім повіті, знищила зовсім земні плоди в громаді Микитинці та заподіяла шкоди в гр. Рожнів, Кобаки й Хомчин.

— **Сільські траґедії.** У Блищиводах (Жовківщина) 20-літній Федь Кіт застрілив свою 29-літню жінку Параню. Причина постійні непорозуміння.

— **Передісторичний цвинтар.** У містечку Сураж (пов. Білосток) підчас розкопування вулиці натрапили на сліди цвинтаря з невідомих часів. Між кістьми найшли останки глиняних посудин, гранітні таблиці з виритими знаками, які годі відчитати. Місто Сураж має церковний літопис, одначе в ньому нема згадки, аби в тому місці був цвинтар.

— **Жіночі успіхи.** Льондонська поліція прийняла вісім жінок до відділу детективів. Вони будуть працювати головно для контролі торгівлі живим товаром і проституції. Досі не було жінок у цьому відділі, хоча жінки-поліцаї є віддавна.

— **Пожежа тартаку.** В паровім тартаку фірми Вайнфельд і Ска в Потуторах (пов. Бережани)

вибухла пожежа. Згоріла сушарня, покрита папою. В сушарні було ок. 50 м.³ дубового матеріялу. Шкоди є на 15.000 зол.

— **Опир з Діссельдорфу** продовжує свої зізнання, признаючись спокійно до довершених і намірених злочинів. Він мав намір кілька разів убити одну вдову з усіма її дітьми, щоби таким робом зробити „велику сензацію". На перепоні станув випадковий збіг обставин, який міг кинути підозріння на його особу. Один таємний злочин ще з 1923 р. був його ділом. Судді мають перед собою вродженого злочинця-садиста, що з холодною кровожадністю шукав собі жертв без посторонніх мотивів.

— **Ріжні вістки**. Голяндська преса приносить сензаційну звістку, що на голяндськім дворі є тепер брат бувш. цісаревн Зити разом з бувш. болгарським королем, щоби нарадитись щодо... мадярського престолу. — У Польщі є 136.843 воєнних інвалідів досі зарестрованих. Крім цього тисячі померло перед реєстрацією. З цієї суми 28.281 втратило здібність до праці. — У Лінду син з милосердя для мук матері, що мала рака, застрілив її на її прохання. — Директор берлінського театру Піскатор подав у суд прокуратуру і міністра освіти Тюрінгії, що вони незаконно заборонили в Єні виставу песи „§ 218".— У Спол. Державах скасують недавно введені автоматичні телефони; вони не є вигідні для абонентів, а ще більше невигідні для телефоністок, які тратять через них посади. — У СРСР. має бути за 5 літ 39.000 тонових кін; усі вони мають заступити німі, тому, що тоновими краще вести пропаганду. — У Льондоні почалась англійська пресова конференція, що протягнеться весь місяць; у ній беруть участь представники 13 краів британської імперії.

— **Іспит зрілости в державній гімназії з українською мовою навчання в Тернополі** відбувся в днях 23. травня до 2. червня ц. р. під проводом директора гімназії Михайла Губчака. У відділі „А" свідоцтво зрілости одержало 34 абітурієнтів: 1. Антонович Петро, 2. Возьний Ярослав, 3. Волощук Роман, 4. Гарасимчук Мирослав, 5. Гойдало Іван, 6. Дерій Омелян, 7. Збаращук Іван, 8. Ільницький Степан, 9. Кальба Богдан-Роман, 10. Кальба Семен-Ярослав, 11. Качор Володимир, 12. Кізлик Олексій, 13. Кисіль Михайло, 14. Колтун Юліян, 15. Колтунюк Степан, 16. Комаринський Сидір, 17. Конрад Володимир, 18. Котик Степан, 19. Куріца Іван, 20. Левицький Лев, 21. Логин Ярослав, 22. Онуферко Ярослав, 23. Оробець Ярослав-Микола, 24. Перешлюга Дмитро, 25. Процик Нестор, 26. Скочиляс Ярослав, 27. Слоневський Евген-Юліян, 28. Стецюк Володимир, 29. Тарнавський Роман, 30. Трущак Микола, 31. Фалендиш Богдан, 32. Чикало Теодор, 33. Шірба Леонід-Богдан, 34. Яримович Степан. Іспиту не зложило 9 абітурієнтів. У відділі „Б" свідоцтво зрілости одержало 20 абітурієнтів: 1. Білоскірка Лев, 2. Богданович Степан, 3. Буката Ярослав-Тома, 4. Васильків Ярослав, 5. Вербовецький Василь, 6. Губчак Йосиф-Микола, 7. Деревянко Маріян-Мирослав, 8. Дзюбинський Еразм-Мирон, 9. Залужний Лука, 10. Микорин Володимир, 11. Пастушенко Володимир-Мирон, 12. Перецький Августин, 13. Постригачівна Марія-Йосифа, 14. Решетуха Олексій, 15. Романюк Петро, 16. Стиранка Мирослав-Олег, 17. Трач Роман, 18. Чубатий Степан, 19. Яворський Володимир, 20. Яремчук Максим. Іспиту не зложило 15 абітурієнтів.

— **У Франції треба робітників.** У половині квітня бракувало у французьких копальнях 3.000 робітників, яких місце не заняв ніхто з чужинців. Курс франка такий низький, що чужинці, які приїзджають на роботу, можуть мало ощадити.

— **Республика в тюрмі.** З Бомбаю повідомляють, що арештовані гандіївці проголосили для себе малу републику. Президентом вибрали собі Чендема, який проводив у першому наступі на склади соли в Вадалі. Рівночасно вибрали революційний комітет. Вязні придержуються точно приписів революційного комітету.

— **Кандидати на українських послів в Канаді.** У провінції Альберта, в Зах. Канаді, видвигають двох українських кандидатів на послів до альбертійського сойму. Микола Романюк, адвокат з Едмонтон, Альберта, мав би кандидувати з округа Вікторія і Юрій Шкварок, адвокат з Мондер (Альберта), з округа Вітфорд. Оба виступалиб як кандидати ліберальної партії. Досі з Вікторії був послом німець, а з Вітфорд румун. Одначе оба округи переважно українські і якщо згадані кандидати будуть іменовані, тоді мають значні вигляди на перемогу.

— **Проти вугілля з України.** Совітський уряд доставив недавно до Бостону 168.000 тон твердого вугілля (антрациту) з України. Цей вугіль добули в Донеччині, звідки його перевезли до Одеси залізницею. З Одеси переправили його кораблями до Америки і доставили в Бостоні по долярови дешевше на тоні ніж коштує пенсильванійський вугіль. Проти цього піднесли протести власники антрацитових копалень та вуглекопи з Пенсильванії. Вони кажуть, що це замах проти основного промислу Пенсильванії і 150.000 робітників у копальнях твердого вугілля. Тому роблять у Вашингтоні заходи, щоби спинити привіз вугілля з України. З днем 1. січня 1932 р. ввійде в силу постанова, що заборонює привіз вугілля до Америки, який добувається примусовою або невільною працею.

— **Театральна Олімпіяда в Москві.** 15. червня починається в московськім „Парку для культурної розваги" перша загальносовітська „Театральна Олімпіяда", до якої входить також кінове й кабаретове мистецтво. В Олімпіяді візьме участь 20 театральних труп 14 національностей з 1000 артистами. З російських театрів будуть тільки два: ленінградський „Трам" (театр робітничої молоді) і московський „революційних".

— **Цайльайс програв.** Німецький лікар Цайльайс з Гальспаху, що наробив собі стільки ворогів своєю новою методою лікування між лікарями подав у суд берлінського проф. Лязаруса, що виступив з дуже гострою критикою Цайльайса. Суд звільнив Лязаруса і Цайльайс заплатить кошти процесу.

— **Хто їде до Чехословаччини, нехай не бере в дорогу долярів, а золоті або чеки. Так радить союз чехословацьких банків, рішивши, що виміна долярів буде звязана з великими формальностями. Причина: у Чехословаччині появилась більша скількість фальшивих, добре зроблених, долярів.**

— **Міжнародній конґрес ґімн. учителів.** Цього року відбудеться 12. Міжнародній конґрес учителів середніх шкіл у Брукселі від 16. до 26. липня. Предметом нарад буде: 1) Перетяження молоді середніх шкіл. 2) Матеріяльна організація засобів навчання під оглядом дидактичним, естетичним і гигієнічним. 3) Міжнародне Бюро Учительських Товариств і Ліга Народів. 4) Міжнародне Бюро Учительських Товариств і „Червоний Хрест" Молоді. 5) Міжнародне Бюро Учительських Товариств і Всесвітній Союз Виховних Товариств. Наші учительські товариства повинні раз найти дорогу на ці конґреси і познайомити учасників з нашими шкільними справами. Останні конґреси були в Білгороді і Букарешті, а туди нам була дорога за тяжка. Цього року місце незвичайно догідне (Брукселя; бодай Праґа або самі брукосельці повинні конґресом заінтересуватися), а справа перетяження молоді при незвичайних вимогах з польської мови і **двомовности** (крім чужих мов!) для нас незвичайно важна. Учасники конґресу повинні, очевидно, познакомити наше громадянство з тим, що зробили для нашої справи на конґресі.

Лихий стан засівів у СРСР.
Рільний страйк.

(АТЕ). „Веч. Москва" повідомляє про катастрофальний стан весняних засівів у центр. СРСР. Рільні колективи виявилися зовсім нездатними до засівів. У богато округах були випадки, що колективи не вспіли засіяти визначеного поля, а індивідуальні господарства виконали це завдання. В кремінчуцькій окрузі на Україні в рільних колективах вибухнув страйк, тому перервали засіви.

Сніги та морози.

Півн. і сер. Росію та Сибір навістив вел. холод. Від 2 днів у воловодській окрузі лютують сніговії. В Москві температура в день 10 ст., у ночі ледви кілька ст. понад зеро.

Зі спортового життя.

Сокіл IV (Личаків)—Ватра (Замарстинів) 1:0 (1:0).

Товариські змагання, які відбулися 1. н. м. на площі Гасмонеї, виграла дружина Сокола IV, для якої добув одинокі ворота Фурда гарною головкою. Весь час перевагу мав Сокіл.

Черновецька дружина у Львові.

Черновецька німецька спортова дружина „Ян", що стоїть у табелі мистецтв Буковини на другому місці (перед „Довбушом"), розіграє у Львові два змагання: першого дня Зелених Свят з Погонею, другого дня з Чорними.

Подяка.

Прийміть отсею дорогою Дорогі Ініціяторки мого Свята згуртовані в „Союзі Українок" за Ваш щирий труд слова глибокої вдяки від мене — тихої трудовниці.

Високодостойній Пані Лукіяновичевій голові „Союзу Українок" у Перемишлі подяка за влаштовання 50-річного ювилею мистецько-святочним концертом у дні 8-го травня ц. р.

Подяка й Тобі, Високодостойна Старшино і Тобі Люба Молодіже, що зєдналися у віддані чести для мене, — як і Тобі, Велика Українська Громадо Землі Перемиської, що своєю присутністю причинилася до звеличання святочної хвилини.

За приявність на святі і щиросердечні привітання складаю велике спасибі Високодостойній сенаторці і редакторці „Жіночої Долі" — пані Кисілевській; посолці і голові „Союзу Українок" у Львові пані посолці Мілені Рудницькій; делегаткам жіночих товариств ВП. Паням Мельниковій із Коломиї, п. С. Олесницькій зі Станиславова, п. Гладкій з Рогатина; письменникові і редакторові „Загальної Книгозбірні" Николишиному, як і Олесеві Бабієві.

Сердечну подяку складаю за листовні привіти і побажання Дорогим Сестрам-товаришкам „пера" авторці „Царівни" Ользі Кобилянській, авторці „Шоломи в сонці" Катрі Гриневичевій, Вірі Лебедовій, Наталі Королевій, Королевому Старому, проф. Омельченко з Праги та письменниці О. Дучимінській — письменникові д-р В. Щуратові — товаришкам юних днів з Миколаєва М. Мочульському, та дочці о. А. Юзика Софії Течишиновій, усім світлим Редакціям, хвальним Товариствам культурним і політичним Установам, з краю, як і з далекої Франції О. У. Н. з Крезо та Монтане, всім землякам, приватним особам, приятелям та знайомим, що зволили вшанувати мій ювилей телеграфічними гратуляціями, прегарними дописами, привітаннями та щирими побажаннями.

Зокрема висловлюю мою щиру подяку всім виконавцям ювилейного концерту, п. О. Ціпановській за теплі слова вступного привіту, проф. П. Волянському за труд його життєписного реферату, диригентам хорів пп. проф. Клішеві і Пушкареві та п. Мариновичівній, хорам „Бояна" та місцевих шкільних заведень, паням Е. Ляхович і Г. Волянській, маленькому козакові-декляматорові Олесеві Телесницькому та двом дівчатам, про яких імена не вдалося мені довідати.

За честь і радість, велику подяку і спасибі — прийміть — від вірної вашої

Уляни Кравченко.

Львів, дня 16. V. 1930.

Дописи.

СТАРОСАМБІРЩИНА. **(З кооперативного життя).** 13. травня відбулася в Старому Самборі анкета кооператив з повіту. Зібралися представники всіх кооператив. Предметом нарад було отворення в Старому Самборі кооперативної складниці. Кооперативні справи реферував член Управи К. О. К. в Самборі п. Миханцьо. На анкеті був присутній і подав свої замітки інспектор Ревізійного Союзу п. Стернюк. Цею справою дуже зацікавились місцеві купці жиди, які поважились навіть погрожувати люстраторові кооператив п. Захарченкові, коли він не запестане організаційної кооперативної праці в повіті. Речником ворогів української кооперації був на анкеті відомий сельробівський аґітатор Ґерич з Лінини Великої. Представляючи себе делеґатом кооперативи в Лінині Вел., він заявився проти обєднання кооперації в Старосамбірщині, проти кооперативної складниці і вкінці проти цілої української кооперації в Галичині. Це так обурило присутніх представників кооперації, що на внесення одного з них одноголосно рішено виключити Ґерича з числа присутніх. Бачучи грізну поставу зібраних, цей сельробівський аґітатор спішно вийшов із салі нарад. Треба підкреслити, що незабаром явилися на анкеті члени управи в Лінині Вел., які спізнилися на нараду і заявили, що Ґерич не мав ніякого мандату заступати на анкеті кооперативу та що вони заявляються без застережень за рішенням анкети: обєднатися в ОСК у Самборі, до 15. червня зложити свої уділи і з першого липня відкрити в Старім Самборі складницю. — 18. травня відбулися загальні збори кооперативи в Бусовиськах. На збори втиснувся поліційний агент Гіль і своїм провокаційним поведенням хотів допровадити до розвязання зборів. Голова зборів о. сенатор Татомир не дав себе спровокувати, напятнував некультурне по-

...ведення агента і зажадав, щоби він негайно вийшов із салі. В цій справі інтервеніював о. ...ен. Татомир у команді поліції і агента за його поведення мали покарати. — 25. травня відбулася кооперативна анкета в **Лужку Горішньому.** Члени кооперативи задеклярували значні жертви і рішили негайно приступити до будови власного дому.

ГОРОДОК ЯҐАЙЛОНСЬКИЙ. **(Спростування).** Високоповажаний Пане Редакторе! Прошу ласкаво не відмовити у спростуванні кілька неправдивих фактів, поданих в дописі з Городка Яг. в ч. 93 „Діла" про відносини в місцевім „касині": „Неправдою є, що п. інж. Р. Паламарчук є членом виділу „Касина", а правдою є, що п. Паламарчук разом з п. д-ром Біляком належали давніше до виділу „Касина" так довго, як довго воно мало закраску бодай частинно українського Т-ва. Натомість правдою є те, що під теперішню хвилю Т-во „Касино" не має в складі виділу жадного українця, а з того можна бачити, яких „чесних українців та людей праці" гуртує це Т-во. Чи хтось з членів теперішнього „Касина дотикався справи розвязання Т-ва „Сокіл" і чи з того приводу радіє, про це знають ті, кому того треба, а принагідні дописувачі, хоч би вони були навіть і видними членами „Касина" не докажуть, що так не було. Соколи чують і знають своїх ворогів і прийде час, що вони з ними подужаються". **„Сокіл".**

БОРИСЛАВ. **(Концерт дрогобицького „Бояна".** 24. травня ц. р. відбувся у нас концерт співан. Т-ва „Дрогобицький Боян", в якого програму увійшли твори Леонтовича. Концерт попередив вельми цінний реферат проф. д-ра Н. Нижанковського, який дав змогу присутнім краще зрозуміти відспівані пісні Леонтовича. Велика тут заслуга о. Сапруна, який при своїм великім заабсорбованні працею на освітньому полі міг ще стільки часу посвятити на підготовку й ведення так вдатного репертуару. Бориславська публика з радістю витала хор і вдячна Дрогоб. Боянови за мило переведений вечір і пізнання стільки гарних пісень. Бажаним булоб, щоби частіше відбувались у нас такі концерти наших композиторів, щоби поширювався культ і зрозуміння нашої пісні. Після концерту слідувало свячене, влаштоване бориславським „Бояном", на якому обговорювалося конечність сполуки підкарпатських хорів в один Союз.

Присутний.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 6. червня, год. 8·00 веч. Кінець мандрівки (вист. Й. Венґжина).

Малий Міський Театр:

Пятниця, 6. червня, год. 8·00 вечором Кепський шеляг.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Невинний гріх". (Колін Мур) і найн. оперові додатки.
КАСІНО: Анастазія. Озеро кохання.
КОЛЬОСЕЙ: Парада жовніриків. Комедія.
КОПЕРНИК: Пат і Патахон у ком. „Зачарований килим" і „Несподіванка".
ЛЕВ: Пригода одної ночі.
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Біла княжна" (Поля Неґрі). Осмікх Варшави.
ОАЗА: Людина з юрби.
ПАЛЯС: Звукова фільма: Лицарі кохання. Пісня упавшої дівчини.
ПАН: Поліцмайстер Тагеєв.
ПАСАЖ: Залізна стопа.
ПРОМІНЬ: Любовний шепіт ночі.
СТИЛЕВЕ: „Кровава буква" і Колін Мур.
ФАТАМОРГАНА: На позорищі. Моряк солодких вод. (Вільма Банкі, Бастер Кітон).
ХИМЕРА: Веселий вдовець.
УТІХА: В кігтях жовтих чортів. Ріф арешті сам!

Програма радіо.

Субота 7. VI. 1930.

ЛЬВІВ (385,1) 19·00 Всячина. 20·30 Концерт з Варшави. 23·00 Муз. до танців. **Познань** (337,8) 19·40 Музична інтерлюдія. **Катовиці** (408,7) 19·15. Всячина. **Гельсінгфорс** (221,4) 20·00 Легка музика. **Лайпціґ** (259) 19·30 Вечір козирів. **Кенігсберг** (276) 18·20 Веселі пісні. **Бреслав** (325) 19·25 Муз. до танців. **Льондон** (356) 22·05 Камерна музика. **Гамбург** (372) 22·30 Радіоквартет. **Букарешт** (394) 21·15 Скрипка. **Берн** (403) 22·15 Веселий концерт. **Берлін** (418) 19·30 Пісні. **Лянгенберг** (473) 20·00 Веселий вечір. **Прага** (487) 20·00 Рос. музика. **Мілано** (501) 21·15 Камерна муз. **Відень** (516,5) 18·30 Концерт солістів. **Мюнхен** (533) 19·45 Хор. **Будапешт** (550) 19·30 Опера. **Ленінград** (1000) 10·40 Концерт. **Париж** (1725) 22·30 Концерт. **Харків** (1304) 22·15 Грамофон. 20·00 Муз.-літер. авдиція. (426) Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Солотвина:
6. VI. „Базар".
7. VI. „Тітка Кароля".

Надвірна:
8. VI. „Шлях до пекла".

До Т—ру заанґажована орхестра балалаєчників в 6 осіб.

Готовиться до постановки: „Цариця Мадаґаскару", „Король бавиться" і „Бідні овечки".

Кооператива Український Театр у Львові. Український Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові:

Тернопіль сала „Міщан. Братства":
6. VI. „Медді" оперета на 3 дії — Штольца.
7. VI. „Несподіванка". Правдива подія на 4 дії — К. Ростворовського.
8. VI. „Пірвання Сабінок" ком. на 4 дії — Шентанів.
9. VI. „Баядера" оперета на 3 дії — Кальмана.

Український Театр під управою ін. Когутяка. 2132

Болшівці:
Пятниця 6. VI. „Пташник з Тиролю" оперета Целлера.
Субота 7. VI. „Чесна Сузанна" зновлення — оперета Жільберта.
Неділя 8. VI. „Трійка гільтаїв", оперета Нестроя.

Галич:
Понеділок 9. VI. „Маруся Богуславка" іст. драма Старицького
Второк 10. VI. „Пташник з Тиролю", оперета Целлера.
Середа 11. VI. „Барон Кіммель", оперетка Фалля.
Четвер 12. VI. „Пейсахова ніч", драма Колесниченка.

Іспит зрілости в дівочій гімназії Р. Ш. в Станиславові відбувся в днях 30., 31. V. і 2. VI. Іспит здали: Барабодяк Марія, Верес Надія, Вольфрінгер Марія Володимира, Дольна Марія, Костецька Любов Марія, Недільська Наталія, Павлюк Марія Мирослава, Салевич Володимира Меланія, Сіліньска Володимира, Снігурович Ірина Любов.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДЯКА, вправного дириґента потребує зараз гр. кат. парохія у Вацовичах п. Дрогобич. 2224 2—3

ДОБРОЇ, ПОВНОЇ ОПІКИ шукаю для однорічного хлопчика при інтеліґентній родині у Львові або околиці. Винагородження згідно з умовою. Зголошення листовно до Адміністрації під „Мій хлопчик". 2233 1—3

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються два інваліди У. Г. А., які займаються продажю девоцйоналів, з просьбою, повідомити їх про речинець місії, хоч один тиждень наперед, та в цей спосіб помогти своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків Запитів,** почта Підліски Малі. 2—3

Ширіть наш часопис!

Подяка.

Різьбареві Вп. П. Йосифові Ключевському в Підгородцях (почта: Synowódzko Wyżne) складаю щиру подяку за гарне і дешеве виконання явони і бічного престола до церкви в Плавю. о. С. Зубрицький.

ЗАЯВА.

Суд Чести Корпорації „Чорноморе" в Познані подає до загального відома, що на підставі зізнань достовірних свідків і засягненої опінії в справі обиди, якої дізнав Комілітон Роман Скочдополь у Станиславові в квітні 1930 р. зі сторони панів Маркіяна Бориса і Михайла Козакевича, як і рівнож Олександра Радивила, стверджує, що згадана обида виконана була в формі нападу, де під грозьбою кулаків бажано виміряти собі сатисфакцію і виконати пімсту на тім, хто мав відвагу прилюдно назвати по імені поступовання деяких студентів у Станиславові.

На цього рода обиди Комілітон Роман Скочдополь не був обовязаний реагувати дорогою чести. Обиду п. Радивила Суд чести не брав під увагу, бо вище згаданий пан є здискваліфікований під оглядом чести, списаним односторонним протоколом у квітні 1927 р. в Станиславові. Ком. Роман Скочдополь може справу віддати до карного суду. Тим самим Суд чести Корпорації „Чорноморе" стверджує, повну спроможність Ком. Р. Скочдополя до жадання і давання сатисфакції. — Познань 1. червня 1930. За Управу Корпорації: **Олександер Престашевський** І. член Управи — **Мирон Ганушевський** ІІ. член Управи. — **Богдан Михалевський** писар. — **Маючи на увазі** консеквенції, які виринулиб на некористь членів бувшої С. У. С. С. в Станиславові, на скількиб я справу обиди, якої дізнав я від пп. М. Бориса, М. Козакевича і О. Радивила подав на дорогу судово-карну, зрікаюся судових доходжень у згаданій справі. Познань 1. червня 1930 р. — **Роман Скочдополь,** студ. ліс. інж. 2231

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.